

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת כי תצא

תרומת איברים

מצווה גדולה לקבור אדם שנפטר בהקדם האפשרי, כנאמר בפרשתנו:

"וְכִי יְהִי בְאִישׁ חָטָא מִשְׁפָּט מוֹת וְהוּמַת וְתִלִּית אֹתוֹ עַל עֵץ. לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קִבּוֹר תִּקְבְּרֵנּוּ בַיּוֹם הַהוּא כִּי קָלִילִת אֱלֹהִים תִּלְוִי וְלֹא תִטְמָא אֶת אֲדָמְתְּךָ אֲשֶׁר ה' אֱ-לֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נֹחֶלָה" (דברים כא, כב-כג).

הפסוקים מבהירים כי יש לכבד את גופו של אדם אפילו אם היה רשע ונידון למוות, ואחרי מיתנו חובה לקבורו כדין – כי האדם נברא בצלם אלוקים, ואף שחטא עודנו קרוי אדם. מצוות הקבורה היא מצוות עשה מהתורה, והעובר עליה עובר גם על איסור "לא תלין".

התפתחות המדע והטכנולוגיה בתקופתנו מאפשרת לקחת איברים מסוימים מהנפטר – כגון קרניות העיניים, כליות, לב, ריאות ועוד – ולהשתילם בגופו של אדם אחר להצלת חיים.

ישנם פוסקים שהתנגדו לדבר בשל החובה לקבור את המת, אך רבים הם המתירים – הסומכים על הכלל הגדול בתורה שפיקוח נפש דוחה את כל האיסורים חוץ מגילוי עריות, שפיכות דמים ועבודה זרה. המתנגדים טוענים כנגדם כי אחרי המוות האדם אינו חייב במצוות, וכן שייתכן שלא יוכל לזכות לתחייה אם לא נקבר שלם.

טענות אלו נדחות מפני הצורך להציל חיים, מכמה טעמים. נמנה את חלקם:

- אף שמת פטור ממצוות אין כל עילה למנוע ממנו שתיעשה מצווה בגופו אחרי מותו, כשם שהוא יכול לצוות שיינתנו את ממונו לצדקה לאחר לכתו.
- הרב אונטרמן זצ"ל כתב שהואיל והאיבר שהושתל לא מת – אלא מוסיף לחיות ולהתקיים בגוף אחר – אין חובת הקבורה חלה עליו.
- מצוות הקבורה מוטלת על החיים, והם אכן מקיימים אותה – בהעדר האיבר שנלקח.
- הקב"ה אינו זקוק לשום תנאים כדי להחיות את המתים; וכי יעלה על הדעת שהקדושים שנשרפו על קידוש השם לא יקומו לתחייה?! האמונה בתחיית המתים היא אות לאמונתנו שהעולם נברא יש מאין, כפי שהבהיר הרמב"ם באיגרת תחיית המתים.

מכאן שמצווה גדולה לחתום על כרטיס אדי.

כמו כן יש לעודד ולחזק את משפחות הנפטרים שלא יתנגדו להצלת חיים, כי לצערנו החוק במדינת ישראל קובע שיש לפנות לאישור המשפחה גם כשהנפטר חתם על כרטיס אדי. סירוב של המשפחה לתרום את איברי יקירם הוא עוון גדול, שכן הם מונעים זכות עצומה מהנפטר – ובד בבד נושאים באחריות למותם של חולים שהיה יכול להציל במותו.

ברוך ה' אנו רואים לאחרונה הרבה משפחות שמסכימות בשעת צערן הגדול ביותר להירתם להצלת חיים.

תורתנו היא תורת חיים, וכל המציל נפש אחת כאילו הציל עולם מלא.

שאל דוד בוצ'קו